

Hosszú életű emberek hazánkban.

Száz esztendő magában véve, vagy pedig az örök végtelenséghez viszonyítva, nem tűnik fel valami felette soknak, az ember életében azonban kétségkívül nagy szám. Hiszen ha széttekintünk az életben, kivált mai nap csak ritkán találhatunk olyan egyéneket, kik a száz éves életkort elérték, vagy meghaladták. Régebben azonban nem is volt nagy ritkaság az olyan ember, ki száz éves életkorral dicsekedhetett, sőt a száznál idősebb emberekről is elég-ről tud a krónika.

Kezdhetjük a névsort Kolozsvárral, a hol Brassai Sámuel, a nem rég elhunyt tudós, érte meg a száz éves kort. Ugyanott 1830. évi augusztus havában halt meg 100 esztendő korában egy tisztos öreg matróna, a Topler-család megalapítója, ki élete fogytáig gyalog járogatott be a külső városból a várbeli templomba. Nevezetes öreg volt a 96 esztendő Rojtolczi és a 105 éves Kendermezei, mind a kettő görögkeleti plébános.*

Erdélyben, Sáros nevű faluban, a Medgyesi Szász-Székben, a múlt században és a jelennek elején élt egy öreg-ségéről, mint számos ivadékáról nevezetes parasztasszony; 1729-ben született és 1746-ban ment férjhez. Az urával 64 esztendeig élt együtt, a mely idő

* Hasznos Mulatságok 1831. évfolyam. Első félesztendő, 276. l.

alatt 5 gyermeke volt, kiktől 31 unokát láthatott és ezeknek még eltében 42 gyermekök és 6 unokájok volt. Összesen 79 ivadékot hagyott maga után, kik közül életében meghalt 27, s így 52 vérbelije kísérté sírjába. Éltének utolsó napjáig a legjobb egészségnak örvendett; 1820. december 18-ikán egyik gyermekét meglátogatta és vidáman tért haza; de másnap délelőtt, a reggeli elköltése után szélütés érte és pár óra mulva meghalt életének 91-ik esztendjében.*

Békés-vármegyében az 1781-ik év táján halt meg a gyulai uraságnak egy vadásza 102 esztendő korában, a ki csak két év előtt, azaz 100-ik évében házasodott meg újlag, fiatal leányt vévén el feleségül.** Ugyanily nagy korban, sőt még két évvel nagyobbban ment férjhez Fehéregyházi Bogárdi helységében 1781-ben egy öreg asszony, még pedig fiatal legényhez. Az asszonynak első házasságából egy 76 esztendő fia volt. Ugyanabban a helységben és évben egy 107 éves asszony is élt, a kinek gyermekei és unokái 187-en voltak összesen.***

Győrmezőgyéren, miként egyik régi hazai lapunk írja, 75—80 esztendő embert látni, t. i. az akkori időben, nem

* U. o. 1821. évfolyam. Első félesztendő 125—126. l.

** Magyar Hirmondó 1781. 216. l.

*** U. o. 1782. 41—42. l.

volt nagy ritkaság, sőt helyel-közzel százasokat is lehetett találni. Így 1819. november 2-ikán halt meg Téten Nemes Kis György 103 esztendős korában. Született Gyarmaton Tét mellett, 1716. április 17-ikén. »Ő élete módjában éppen nem különösködött. Talán rövidebb életre tartván számot, sorsához képest szép ősi hagyományának idején nyakára hágott. Azután is, ámbár egyedül napszámból élt, evett-ivott, a' mikor és a' mi volt, gondolván: pereant, qui crastina curant. Semmi csapás ötet aggodásba nem hozhatta. Még 102 esztendős korában is, de már bádgyadtan járkált. Haja, felette tömött 's csak kevés őszszel volt tarkázva. Mindenkor jól evett, 's a' mi különös, az erős italért és pipáért szinte reszketett.«
 Második példa lehet Vidacsi Kata, »ki Gyökmörén első Urával 61 esztendőt töltött házasságban, 's onnan 82 esztendős korában ment másodszer férhez Tétre. A' menyecske oly nyers, és virgoncz volt, hogy a mosásban, kender-törésben, aratásban sok fiatalon kitenne. Pörölni akárki sem tudott jobban mint ő. Rövid betegség után életének 85-dikében, 1818 Jun. 5. halt meg.« —
 »Ugyan Téten 1816 November 25-én halt meg Zsalipszki József életének 103 dik esztendejében. Mindig könnyen mozgó öreg volt, csakhogy vége felé hallása nagyon megnehezedett«.*

Az 1831. év pünkösdi hava 14 ikén Abrudbánya városában két aggastyán húnyt el. Az egyik Kováts Simon nőtlen férfi 99 esztendős korában hirtelen halállal mult ki, miután egész élete fogytáig fenjárt és mindig vidám kedvű volt. A másik Csányi Jánosné 103 évig élt.**

* Hasznos Mulatságok 1822. Első fél-esztendő, 269—271. l.

** U. o. 1831. Első félesztendő, 411—412. l.

Heves-vármegyében, Baktán, Eger-től egy órányira, az 1821-ik évben februárius végén halt meg András András nevű paraszt ember, ki az egri matrikula bizonyosága szerint a 105. évét betöltötte. Ennek özvegye Betsey Katalin ekkor 97-ik évében volt s még könnyedén járt s a templomba majd minden nap szorgalmasan ellátogatott. Tizennyolcz éves korában ment férjéhez, s az urával 78 esztendeig élt-együtt. Ugyanebben a helységben éltek még ekkor tájban hárman, kik András-sal részint egy korbeliek, részint pedig nálánál félévvel idősebbek is voltak. Ezek Erős Mihály, Mező András és Horváth Rozália. Nagy életkoruk daczára is mindhárman még elég könnyedén jártak, sőt idejökhoz képest aprólékos munkát is végeztek.*

1799-ben Pesten egy invalidus katonna húnyt el, kit közönségesen Vogel-singer-nek neveztek, minthogy a kanári madár és pacsirta énekét elég hűen és természetesen tudta utánozni s madár-tanítással kereste kenyerét. Ez is 105 éves korában halt meg. Származásra nézve német volt és 20 esztendeig mind a két szemére vakságban szenvedett; hanem azért egész haláláig jól evett és ivott.** Ugyancsak Pesten 1833. április 11-ikén halt meg Berg Borbála, Emmerlingné asszony 108-ik évében, 68 unokát hagyva maga után.*** A mult században Debreczenben élt egy Jobbágy nevezetű ember, a kit 105 éves korában 1796. márcziusban temettek el.†

* U. o. 1821. Második félesztendő, 402—403. l.

** Tanárki M. »Magyarország Természeti Ritkaságai.« Pozsony és Pest, 1814. 104. l.

*** Honművész 1833. 64. l.

† Bétsi Magyar Hirmondó 1797. XI ik szakasz, 727. l.

Gömör-vármegyében az 1831-ik év szeptember havában halt meg 106 esztendő s korában Mihályi Zsigmond, a vármegye egykori biztosa és esküdtje, hat napi betegség után. Ily hosszú időre a mértékletesség juttatta, melyért a gondviselés még azzal is jutalmazta, hogy minden foga és hallása ép volt s keveset használt szemüveget. Utolsó két évében leginkább tejjel és túróval élt.* Ugyancsak 106 évet és még öt napot élt Kecskeméten Liska János, ki 1824-ben bekövetkezett haláláig egészséges volt, szemeiben fogyatkozást nem tapasztalt, és minden támasz nélkül járt-kelt.**

114—115 éves korú egyéneket több helyről találunk feljegyezve. Nevezetesen Liptó-megyének Stosicza nevű helységében még 1827-ben bizonyos Malikusanna asszony élt, a ki ugyanazon vármegyében, Tavarna-Portuba községében, 1713-ban született s így akkor a 114 esztendőt már meghaladta. Erről az akkori feljegyzés azt mondja, hogy »ha valaki ezen asszonyt még most is megnézi, azt illy öregnek nem állítja, hanem valamely 40 esztendő s mértékletesen élő személynek. Soha beteg nem volt, és most is friss egészséggel bír; szemeinek, hallásának, 's egyéb érzékenységének fiatalkori hasznát veszi; ezen egészséges öregség ritka példája Vitalis György földes Úrnál meg most is szolgál, és gyakran a' konyhában szakátsné foglalatosságot visz végbe. A' muzsikát felette nagyon szereti, most is örömet, és helyesen tánczol. Gyermekségétől fogva tej, mindennemű gyümölcs, kiváltképen szilva, dara, árpa-kása, pohánka, és földi-alma (burgonya) volt eledele; tészta ételt nem eszik; marha-

* Hasznos Mulatságok 1831. Második félesztendő, 304. l.

** Hazai 's Külföldi Tudósítások 1824. Első félesztendő, 17—18. l.

és disznó-húst, melytől természete undorodik, soha sem evett. Erős és részegítő italok nagy ártalmára vannak. Közönséges itala forrás- vagy folyó-víz, a' kút-vizet pedig természete el nem bírja; szokása szerént eleinten igen sokat iszik, leginkább pedig reggel. Ezen fejérszemélyről különös megjegyzést érdemel az, hogy midőn 23 esztendő s korában K. kapitánynénál szolgált, annak fiját szoptatta: Ezen férfi noha már 90 esztendő s, mindazonáltal olly friss egészséggel bír, hogy még most is Pápa-szem nélkül olvashat. Ez is, valamint dajkája, a' muzsikát és tánczot igen kedveli.*

Szatmár-vármegyének Oltva-Apáthi helységében az 1833-ik évben szintén élt ember, a ki az egy századot már 14 esztendővel meghaladta: Szász Ferencz, ki bár szemeivel már nem látott, fogai még ekkor is jók voltak, érthetően beszélt és háza tájékán levő birtokára még saját erejéből ügyelt fel.** Bogdány mezővárosban, Szabolcs-megyében, szintén lakott Kovács Erzsébet asszony, ki 18 éves korában ment férjhez s férjével 43 esztendeig élt együtt s aztán még 51 évig szolgált egészségének teljes erejében különböző helyeken; végre 114 éves korában 1827-ben húnyt el.*** Kéthelyen, Somogy-megyében 1781 karácsony havának 18-ik napján halt meg Csordás János közpolgár, ki keresztlevele bizonyossága szerint 1667-ben született s így 114 esztendeig élt.†

Baján az 1808-ik évben még élt egy 114 esztendő s öreg ember, Sze-

* Hasznos Mulatságok 1827. Első félesztendő, 169—170. l.

** Hazai 's Külföldi Tudósítások 1833. Első félesztendő, 155. l. — Honművész 1833. 46. l.

*** Hasznos Mulatságok 1827. Második félesztendő, 154—155. l.

† U. o. 1782. évfolyam, 15. l.

keres András, s a megelőző évben pedig Pukl Ferencz takács 115 éves korában halt meg ugyanott, a ki halála előtt három nappal még fát vágott.* 1822. aug. 14-ikén húnyt el Okolitsnán, Liptó-megyében, Janotsik Susánna szolgáló leány, a ki 1707 jun. 21-ikén született s így 115 esztendőnél többet élt.** N.-Rozvágyon, Zemplén-megyében pedig 1828. februáriusban temették el Kiss Mátyás nevű odavaló lakost, a ki 115 esztendő volt. Feleségével 75 esztendőig élt együtt, kit mint 18 éves leányt vett nőül. Az asszony 1830-ban halt meg 93 esztendő korában. Mindketten egész életökben egészségesek voltak. A férj Báró Reviczkynek volt a kertesze.***

Szegeden 117 esztendő asszony halt meg a múlt század végén, kit a fia, Popin generális, nagy tisztességgel temettetett el.†

Mózes életidejét is megérték hazánkban többen, még pedig, jellemzően, jobbára nők. Ugyanis Erdélyben, Nagy-Almásán egy görög nem egyesült válású asszony húnyt el 120 esztendő korában, 1828 tájban. A boldogultnak élete utolsó 3 évében szüntelen ágyban kellett feküdnie és annyira elgyengült a hosszú élet súlya alatt, hogy vége felé csak etetéssel tartották benne az életet.†† Ugyancsak Erdélyben — írja egy akkori lap — Hunyad-vármegye kiskindai járásában, Szt-György-Váallyán az 1828. év vége felé korosság-gyengülés-

* Hazai s Külföldi Tudósítások 1808. Első félesztendő, 225—226. l.

** Hasznos Mulatságok 1822. Második félesztendő, 176. l.

*** U. o. 1830. Második félesztendő, 400. l.

† Bétsi Magyar Hirmondó 1797. XI. szakasz, 342. l.

†† Hasznos Mulatságok 1828. Első félesztendő, 351. l.

ben 120 esztendő korában meghalálózott Floreszka Aniska, ki 1709-ben született, három pestisre emlékezik, az egyik volt 1709-ikben, 1719-1739 ; 1742-1770-ben, ezek közül az 1739-ik bélinek súlyát ő is, midőn reá ragadt, kiállotta, de abból felgyógyulván, valamint ő, úgy több koros emberek is felőle azt állítják, hogy több betegséget soha nem szenvedett, holott két férje közül az egyik tunya lévén, hogy szükségét ne szenvedjenek, kéntelenített mind a házi, mind a mezei munkát: maga egyedül folytatni, ú. m. szántani, vetni, tsépelni, erdőlni s a t. Látása most is olly éles volt, hogy halála előtt is három nappal még szem-üveg segítség nélkül varrogatott, a' lévén utolsó esztendeiben legkedvesebb foglalatossága. Első fogai mind meg voltak, tsak az őrlők hibáztak. Hogy fiatalabb korában kellemetes, és szép természetű személynek kellett lenni, abból is gyaníthatni, mivel kiálló kék szemei, szépen hajlott orra, nyílt magos homloka volt, magassága pedig 5 láb 6 hüvelyknyi. Gyermekének, kik előtte már rég kihaltak, árván maradtak 3 unokái; ezek is már a' 60-dik év körül járnak, a kiktől 11 élő gyermekek résszerént házasok résszerént házasodni valók.*

Zemplénben 1782. Boldog-Asszony havának 27-ik napján halt meg egy asszony, a kiről elmondhatni, hogy nem betegség, hanem erejének természet szerint való fogyatkozása okozta élete végét. 120 esztendőt ért; pár nappal halála előtt még maga járt azon házakhoz, a honnan élőködött. Szeme világa sohasem homályosodott el. Terdanna volt a neve.** Élt még az 1808-ik esztendőben Bács-megye Martonyos falujában, életének teljes erejében, egy tiszt-

* U. o. 1830. Első félesztendő, 21—22. l.

** Magyar Hirmondó 1782. 149. l.

tes matrona, Orbán József 80 esztendőös polgár 120 éves édes anyja, a ki midőn 96 éves korában másodszor akart férjhez menni s a pap vonakodott új férjével megesketni, egyenesen szemébe mondta a lelkésznek, hogy akár esketteti meg akár nem, ő mégis férjhez megy, mivel arra magát igenis alkalmasnak érezi.*

Bereg-megyében Kis-Martinka nevű faluban 1816. esztendőben halt meg Szinevits Gergely paraszt, a ki 120 esztendeig élt, és felesége is 88 esztendőös korában 1805-ben húnyt el. Ezen ritka házaspárnak 8 fiok és 5 leányuk volt. Szinevitsnek pórtársai, kik őt ismerték, mind azt bizonyítják, hogy igen mértékletes szelid és békességes természetű ember volt, annyira, hogy minden felhevüléstől tartózkodott. Mértékletes életének példájául emlegetik, hogy soha részegnek nem látták még lakodalmon sem, a' mi hihető, hogy a ruténeknél közönséges. Csakugyan a' mértékletességnek következése rajta szembe-tűnő volt, mert nem tudják, hogy valaha betegeskedett volna. Halálát az elerőtlenedés okozta.**

Még nagyobb korról tanuskodnak a következő példák, melyek a száz évet már jóval túlszárnyalják.

Rockenstein Lőrincz földmívelő Pest-Vármegyében Tsászártöltés nevű helységben az 1825. esztendő Augusztus 31-ikén halt meg életének 123-ik esztendejében. Két felesége volt: az elsővel 40 esztendeig élt, a' másodikkal pedig egész 53 esztendeig, a ki előtte másfél hónappal halt meg. Mikor először megházasodott, 30 esztendőös volt. Ezen tiszteletre méltó öreg egész

életében soha sem betegeskedett; többet evett, mint egy egészséges fiatal ember; hallása, látása legjobb volt; egyenesen járt, és olly ereje volt, hogy kevéssel halála előtt a' szőlőjében pipázva, a legnagyobb szorgalommal dolgozott. Guta ütés által tsendesen mult ki a' világból.*

1828. december 23-ikán két napi betegeskedés után, életének 124-ik évében halt meg Nógrád-megyében Ebeczken Handzó Pál, ki 12 esztendőös korától fogva juhászokodott. Halála napjáig friss egészsége volt, emlékezete teljes épségben megmaradt, és a mi különös, még ősz haja sem volt.**

Bars Vármegyében, melyet a régi magyarok kies fekvése és termékeny földje miatt, továbbá mert itt minden időben igen hosszú életű emberek találkoztak, Kis-Betlehennék is hívtak, Kis-Salló nevű faluban 1755-ben élt meg egy ember, a ki 1630-ban született és így már akkor 125 esztendőös volt. Az ember neve Berka (Berthold). »Tóth nemzetből való, középszerű, erős test alkotású, szüntelen friss, vidám és jó kedvű volt. Télelen nyáron a szőlőjében lakott, mely egy kis órányira volt a falutól, ezt egész haláláig tulajdon kezével művelgette, ennek és egy kis gyümölcstösnek, melyet maga ültetett, jövedelméből élt. Éjszakai tanyája télen a' pintze, nyáron pedig a' külső gádorja volt. Elesége állott húsból, zöldségből és gyümölcstsből, itala vízből és tsiger borból. A szép nyári estvékenn öszve gyűltek körülötte a falubéli fiatalok és áhíthatossan hallgatták, ha az öreg a Török járásról, a Kurutzokról, a Rákotzi és Tököly hadairól s egyéb régi történetekről beszélgetett.«***

* Hazai 's Külföldi Tudósítások 1808. Első félesztendő, 225—226. l.

** Hasznos Multságok 1819. Első félesztendő, 66. l.

* U. o. 1825. Második félesztendő, 237—238. l.

** U. o. 1829. Első félesztendő, 13—14. l.

*** Tanárki i. m. 103. l.

Az ember hosszú életének edgy nevezetes példája már ma az — írja a M. H. — melyről Erdély Országból Szebenből tudósítottunk. A' minapában esett számlálás alkalmatosságával Galis nevű faluban találták edgy ollyatén Sztane Goszoje nevű oláhné, ki az ő ifjúságában esett és szemeivel látott dolgokról beszélvén, az őtet élete esztendejéről tudokozó Tiszt-Urak előtt, az írásban maradtott Historiákkal is meg-edgyezett beszédje. Ezen — — — — — öszült vankujné 5. vagy 6. esztendős vala, midőn Rákotzi 1659-ben és 60-ban Szeben várossát megszállotta vala; mely szerént már most éppen 130 dik esztendejében kelletik járnia életének. Az ő még életben találtató Gyermekei közül a' vénebb Leánya 89 esztendős.*

A rendkívüli hosszú életnek azonban kétségkívül legnevezetesebb példái hazánkban Rovin (R o b i) J á n o s és Z a r t P é t e r.

Robin János és az ő felesége, Sára a Temesvári bánatban, Szadalon születtek és laktak. 1781-ben még életben voltak, a mikor is a férfi 172, a felesége pedig 164 éves volt és 147 esztendő óta éltek együtt oly szerencsével, hogy még unokáiknak is nagy korban láthaták az unokáit. Két fiok és két leányuk a nevezett évben még szintén élt s a fiuk közül a legifjabb ekkor 116 éves volt, a kinek két unokája közül az egyik 27, a másik pedig 35-ik életévében volt. Az ő harmadik jubileumi lakodalmukat — írja egy akkori lap — különös ünnepeléssel ülték meg, »mellynek alkalmatosságával a' Pap, az ő Plébánosok, a' 117 Zsoltárnak 17 versét vette textusul: »Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úrnak dolgait.« Melly textus itten nagyobb figyelmetességet érdemel, mivel maga Dávid Király az ember éle-

* Magyar Hirmondó 1785. 539. l.

tét tsak 70—80 esztendőkre határozta, de a' tapasztalás megmutatja, hogy az egészséges szülőktől született mértékletes, és rendtartó emberek, 's nevezetesen a' korán kelők, hosszabb életet érhetnek: valamint ellenben a bővségben és mértékletlenségben élők a' Dávid fájdalmait korábban tapasztalják.*

Azonban még nagyobb kort ért el Zart Péter, a ki 1724-ben N.-Kövérés falujában halt meg 185 éves korában. 1539-ben született, görög keleti vallású volt; még kevéssel halála előtt bot segítségével tudott járkálni és alamizsnát kéregetni. Szemei kissé vörösek voltak, de valamit még látott velök. Haja és szakála a penészhez hasonlított, de volt még néhány foga: akkor még élő fia 95 éves volt.**

Ha az elsoroltakat összehasonlítjuk akár a régi kor népeinek Methuzálemével, akár pedig más országok hosszú életű egyéneivel, világosan láthatjuk, hogy e tekintetben hátrább aligha állunk. Hiszen kellő értékére szállítva le a számtást, Methuzálem 900 éves kora is, tehát a legnagyobb, melyről megemlékeznek, tulajdonképen csak 200 évre terjedt. Így Ábrahám 175, Izsák 180, Jákob 145, Ismael 137, Sára 127, Mózes 120, József és Józsua 110 és végül Elisa 100 évig élt.

A régi görögök közül legnagyobb kort ért Epimenedes, kiről azt állítják, hogy 157 évig élt. Demokritos, a természet barátja és vizsgálója, 109, Leonti Gorgias, a sokat utazó nagy szónok 108, s a többi kiváló férfiak közül sokan szép kort értek ugyan el, de a százat csak megközelítették.

* Hasznos Multságok 1819. Első fél-esztendő, 67—68. l. — 1831. I. félesztendő, 164. l. — Tanárki időzett műve 105. l.

** Hufeland »Makrobiotika« 93. l. — Tanárki i. m. 105. l.

Igy Solon, Anakreon, Sophokles és Pindar 80, Plato 81, Diogenes és Zeno 90 esztendeig élt.

A rómaiaknál említést érdemel M. Valerius, Corvinus és Orbilius, kik 100 évnél tovább éltek; Fabius és Cato 90, Terentia, Cicero neje 103, és Livia, Augustus felesége 90 éves korában halt meg. Bizonyos Lucceja színésznő pedig még 112 éves korában is megjelent a színpadon. Plinius kis statisztikát közzöl a Vespasian császár korabeli embe-
rekről; ezek közt azonban a legnagyobb életkorú 140 esztendőös volt.*

* Hufeland i. m. 81—85. 1.

Ugyanily életkort találunk váltakozva, ha a hazaiakat más országokéival hasonlítjuk össze, a melyre vonatkozólag szintén számos példa van Hufeland művében.

Az előadottak alapján nem vonhatjuk kétségbe azt az állítást, hogy a végéhez közeledő 1000 esztendő alatt ama nevezetes három személy közül, a kik legtovább éltek, az egyik angol, a másik skóciai és a harmadik magyar ember volt. Közülök az angol, Jenkins halász 169, a skóciai öreg Kentingern 180 éves korában halt meg s így a leghosszabb életkor a magyar Zart Péter-nek jutott, mert ő 185 évig élt.

LÉNGYEL BÁLINT.

A bajnok szalonka.

A láp felett vastag köd terül, melyet az épen felkelő Nap még hiába igyekszik szétoszlatni. Továbbmenetelünkben nagyon kell ügyelnünk, hogy a biztos, de keskeny ösvényről le ne térrünk s a vész mocsárba be ne merüljünk. Az égerfák majdnem kísértetiesen meredeznek kalandos alakjaikkal a szürke ködben.

Némán haladunk előre.

Egyszer csak vezetőnk, megállva, egy, valamennyire emelkedettebb és szárazon fekvő lápszigetre mutat, melynek letapodott füve fehér madárürüléktől piszkos.

Ez a mi bajnok szalonkánknak (*Totanus pugnax L.*) keresett vívóhelye.

Kissé visszahúzódunk s lesbe helyezkedünk. A májusi Nap felülkerekedik most a mocsári ködön, meglebbenti, át-töri, szétfosztja. Világosabbá, melegbé, tisztábbá, barátságosabbá válik a légkör. Ime, gyors repüléssel majd ügyes fordulattal, végre lebegeve egy szalonka-

féle madár húzódik felénk s a pázsit-foltra leszállva, kevélyen és kihívólag lépked fel s alá. Szurokfekete nyakgallérja biborosan csillámlik felénk: öreg him ez, mely itt ellenfélre vár. És ez nem is sokáig várát magára.

Méregtől és dühtől reszkette méregetik egymást, mellöket a föld felé eresztik, testök hátulsó részét fölemelik, a csüd csuklóját behajlítják, tollgallérjokat felmereszti, csőrük készen áll a harcra, mint a régi lovagok vívó-kelevéze s csakhamar ádázan rohannak egymásra. Egy, két, három bökés esik egymásután, melyek a test ügyes és gyors fordulatával oldalra siklanak, vagy a rugalmas tollgallér, vagy pedig a fejnek szömörccsökökkel vértezett előrésze fogja fel őket. A később érkezettnek fehères-sárga paizsából egy kitépott tollacska imolyog a földre, s ő kimerülten áll egy kissé félre. De gyűlölt ellenfelének látása megint felébreszti szenvedelmét; mindkettő dühösen rázza fejét s újra